

Em. šl. z Lešehradu: Květy samoty Výbor z básní Stephana Mallarmé

Na druhé sbírce p. z Lešehradu dá se ocenit totéž, co na první, o níž jsme již v tomto listě referovali: úzký, drobný, melancholický, marný a úzkostně teskný, přitom měkce zčeřený a hravě, s elegantní lehkostí nanášený tón krátkého dechu. Básník hraje si s týmiž trochu umělými, monotonními náladami, rozprádá je jemně ve své citovosti, rozprašuje a stírá pak sladce jejich rozcitlivělé bledé, ale harmonické sloky, dýchá je na desku své ilusivnosti: všecko hra, elegantní a distingovaný, ale uzoučký a monotonní artismus, který se dá snadno provádět v tom závěťtí a bezvzduší, v tom mrtvém, zalehlém, tichém chobotu, kam nedolehne žádná vlna a žádná bouře a kde sní p. autor o lítosti, že kdes venku, *mimo*, teče čas a prchá chvíle. Proti první knížce je vidět na této jen, že artismus p. z Lešehradu se stupňoval: má již svůj ceremoniel, svoji pompu, svoje trópy, a nemá-li ještě, opatřuje si je, kombinuje a sestavuje rekvizity k němu, Mnohé přenesl si p. Lešehrad od zemřelého Hlaváčka, jeho stín padá s *druhého břehu* na některé nejtíšiší a nejhlubší partie jeho dekorací, ale ten vibrující podložený timbre tomu chybí, a ten také se p. z Lešehradu hned tak nepodaří. Neprominutelné je však, že p. autor pojal do své knížky také několik čísel sensibility a sentimentu velmi banálního, příležitostného a vyčichlého; ty prozrazují také, že i pod chocholatějšími obaly může se krýti parfem zkyslý a laciný — a to je domněnka velice trapná a ničící ilusi, bez jejíž ochotné obětavosti všecka taková úzká a mdlobná poe-

sie vyjde naprázdno. Jedno z nejzajímavějších čísel knihy je úvodní fragment: několik veršů, ale vrhají jako výheň barevné, krvavé pruhy, které špatně harmonují s melancholickou šedí knihy. „Že mě touze dračí žena nepostačí“ čtu tu, ale ve vlastní knize není ani dost slabé echo tohoto taktu a liší se také tak podstatně a cele od výrazové a dikční manýry p. z Lešehradu, že náleží asi jinému autoru, jehož jméno snad nedopatřením p. autor neuvedl.

Překlad některých básní a próz Mallarméových, jež vydal také v poslední době p. z Lešehradu, je básnický a literárně skoro bez ceny, má nanejvýš význam informační a pomocný pro ty, kdo chtějí čísti Mallarméa v originále, ale nestačí na to sami a potřebují sem tam při složitějším pasu gramatickém a syntaktickém vůdce a rady. O uměleckém a básnickém významu hádankovitého básníka neudělá si nikdo podle překladů p. Lešehradových ani trochu přibližný názor: překlad je *filologický* (a ani v tom směru ne všude dobrý), ale ne *básnický*. Pan z Lešehradu překládal totiž *prózou*, bez *rytmu* a *rýmů*, slovo za slovem, puntičkářsky, se vši toporností t. zv. slovného věrného překladu. Tuto monstruosní metodu překladatelskou není třeba ani porážet: umělecky a básnicky citící překladatel vyhne se jí vždycky a brzy bude žít jen jako doklad kuriosního nevkusy. Nejpodstatnější živly básně: *rytmus*, srdce básně, její let a vnitřní zákonný život, a *rým*, její ornamentální a konturový element, odhazují se a pak nemá z toho vyjítí než próza, dýchavičná, barokní, násilná próza, nakupenina neučleněných obrazů a figur, které měly v básni své odstíny a světelné valéry dík rytmické členitosti, dynamickému paralelismu a koloristice rýmu, ale nyní leží jako otlučený materiál k dekoraci pêle-mêle na jedné hromadě. Tato metoda nezachovává z básně nic více než její obsahový a logický nexus, *kostru* z celé živé figury, všecko ostatní, svaly, pleť, barva, pohyb, tanec přijde nazmar. Ale nejsměšnější již je, chtítí překládat *takto* — touto pedantickou, školáckou methodou básně jako Mallarméovy, které nemají vůbec skoro žádné pevné logické a obsahové

kostry a které na mne působily vždy dojmem mnohotvárných proměnných medús, kde všechno je kouzlo pohybů, hra barev, lom světla, jiskření koloritu, muselíny stínů a mlh! Absurdnost takového počínání je vidět nejlépe na pokusu p. Lešehradově, který snad na něm přestane a nebude ubíjet svůj čas a talent v takových marotách.

Nemají se tedy básníci vůbec překládat? Ne, k tak radikální skepsi nedocházím. Mají se překládat, ale rozhodně ne touto byzantinsko-scholastickou methodou, již dovede snést jen duše docela prozaická a střízlivá, které uniká podstata poesie. Mají se překládat, ale *rytmicky* a (kde je organicky dán a podmíněn) i *rýmovaně*. Starší překladatelská methoda česká je v *jádře* správná, ale hřešila také byzantinismem a pedantismem. Myslilo se, že si překladatel nesmí přidat nebo ubrat ve verši stopu, ale uříznout korunu nejvelkolepějšího obrazu směl beztrestně! To je druhý nonsens, stejně nesmyslný jako byl první. Nechápe se, že lze po případě i s *přeměněním* rytmu (zvláště jsou-li si jazyky, z něhož a do něhož se překládá, vzdáleny metrikou) přeložit báseň, a zachovat v ní všechno dynamické i představové a náladové kouzlo originálu. Neprávem vysmívaný a tupci nechápaný výraz *přebásnit* má tu svůj krásný a plný smysl: ano, báseň se musí *přebásnit*, *ne přeložit* (mechanicky) a *přebásní* se ne tehdy, když se najde za každý element *stejný a týž* (to nelze často, nemá-li se ztratit hodnota, smysl a vůně originálu), nýbrž *obdobný, korespondující* v druhém jazyce. Ano, básník musí báseň *přebásnit*, t. j. musí si celý obsah její látkový, obrazový a emoční připodobit a strávit — a pak *svařit, roztavit* v sobě a stvořit *plným novým vrhem* nový útvar obdobný starému. Nebude nikdy *stejný* ve smyslu filologickém a matematickém, musí mít ale touž *celkovou intonaci*, *týž var a dech*, kolorit a vůni. Nebude se krýti s originálem slovo za slovem ve verši, ale *stil* jejich bude stejný. Na slovech, třeba sem tam pozměněných, bude ležet táž vůně, totéž fluidum, totéž obrazové, duhové, transparentní kouzlo, budou stejně věrnými posly jako v básni původní, stejně

oddaně otevírající brány a věže k stejně dalekým, čistým a dnícím se perspektivám a obzorům. Případy, kdy se to plně podaří, jsou opravdu vzácné, ale ne nemožné, jak ukazuje příklad několika našich překladatelů ze starších. Podaří se to jistě i mladým, až opustí filologický lineál (jímž, nota bene, ještě často velmi špatně vládou) a přidrží se lepší a věčnější učitelky — oddané tvořivé, v lásce všemu se připodobující Inspirace.